

Ετοιμάζεται το τρίτο Μουσείο Ιστορίας της ΕΑΜικής Αντίστασης και του ΔΣΕ σε Γράμμο - Βίτσι

Με την προσφορά του οικήματος από τον Χάρη Τουτούνη στο ΚΚΕ, προχωράνε οι εργασίες και σύντομα θα γίνουν τα εγκαίνια

Το ΚΚΕ, τιμώντας την ένδοξη Ιστορία της ΕΑΜικής Αντίστασης και του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας, συνεχίζει να διευρύνει το πανελλαδικό δίκτυο μουσείων, μνημείων, μελέτης και έμπνευσης, στο πλαίσιο της ανάδειξης της Ιστορίας του Κόμματος, της Ιστορίας του εργατικού - λαϊκού κινήματος της χώρας μας, των χιλιάδων μαχητών που τα έδωσαν όλα, ακόμη και τη ζωή τους, για να συμβάλουν να ανατείλει μια νέα ζωή, να απαλλαγούν ο τόπος και οι άνθρωποί του από τον βραχνά της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης.

Σε αυτό το πλαίσιο προετοιμάζεται ένα νέο Μουσείο - Μνημείο στο **Νεστόριο Καστοριάς** για το ΕΑΜ - ΕΛΑΣ και τον ΔΣΕ.

Οι κάτοικοι του Νεστορίου αλλά και των γύρω χωριών του ανατολικού Γράμμου και του Βόιου, έχουν συμβάλει σημαντικά στον αγώνα ενάντια στην τριπλή φασιστική κατοχή (ιταλική, γερμανική, βουλγάρικη) και μετέπειτα στον τρίχρονο αγώνα του ΔΣΕ, που αποτελεί την κορυφαία στιγμή της ταξικής πάλης τον προηγούμενο αιώνα, όπου για πρώτη φορά και με ένοπλο τρόπο απειλήθηκε η εξουσία της αστικής τάξης και των ιμπεριαλιστών πατρónων της.

Στόχος και του νέου Μουσείου, του τρίτου στην ευρύτερη περιοχή του Γράμμου - Σμόλικά - Βίτσι, είναι να αναδειχτεί η ζωντανή Ιστορία του τόπου, που πρέπει να προβληθεί, να δοθεί η ευκαιρία σε όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους να την γνωρίσουν. Ωστε να μπορέσουν να την μελετήσουν, να εμπνευστούν από αυτή την ηρωική Ιστορία, όχι μόνο μέσα από τα βιβλία, αλλά και επιτόπου, να βαδίσουν στα χνάρια του Λαϊκού Στρατού, να πατήσουν τα μέρη που δόθηκαν μάχες για την κοινωνική απελευθέρωση. Στον τόπο αυτό, τα τελευταία χρόνια έχουν δημιουργηθεί μια σειρά από μνημεία σε τοποθεσίες που αποτέλεσαν θέατρα της λαϊκής πάλης ενάντια στην καταπίεση, γίνονται εκδηλώσεις από τις **Κομματικές Οργανώσεις Ηπείρου - Κέρκυρας - Λευκάδας και Δυτικής Μακεδονίας** του ΚΚΕ. Μέλη και φίλοι του Κόμματος και της ΚΝΕ και κάθε καλοπροαίρετος άνθρωπος από όλη τη χώρα μπορούν να ωφεληθούν πολλαπλά από μια επίσκεψη στην περιοχή, οργανωμένα με εκδρομές αλλά και ατομικά, και ταυτόχρονα μπορούν να την συνδυάσουν με μια απaráμιλλης ομορφιάς φύση, σε ένα καταπράσινο τοπίο όλο τον χρόνο, που προσφέρει ατέλειωτες ευκαιρίες αναψυχής, άθλησης και γνώσης.

Το Μουσείο στη Θεοτόκο Κόνιτσας

Το Μουσείο - Μνημείο που ετοιμάζεται στο Νεστόριο αποτελεί συνέχεια των Μουσείων - Μνημείων στη **Θεοτόκο Κόνιτσας (προσφορά της οικογένειας Ζούνη)** και στην **Καλλιθέα των Πρεσπών**. Το συγκεκριμένο αφορά και συνδέεται με την αγωνιστική Ιστορία του Ανατολικού Γράμμου, του Νεστορίου και των γύρω χωριών, που πάντα αποτελούσαν στήριγμα του αγώνα στην Αντίσταση και τον ΔΣΕ, ήταν βάση του αντάρτικου λαϊκού κινήματος και έδωσαν πολλά θύματα στον αγώνα. Στην πρόσοψη του κτιρίου που θα στεγάζει το Μουσείο, θα απλωθούν σε πλάκες τα πάνω από 500 ονόματα των αγωνιστών που έπεσαν στη μάχη για τη λαϊκή απελευθέρωση και τις δύο περιόδους (ΕΑΜική αντίσταση και περίοδος της πάλης του ΔΣΕ).

Ο χώρος, το οίκημα του Μουσείου είναι προσφορά του φίλου του Κόμματος Χάρη Τουτούνη, που έζησε εκεί με τους αγωνιστές γονείς του, στη μνήμη των οποίων έχει αφιερώσει αυτή την πρωτοβουλία.

Το κτίριο στο Νεστόριο που θα φιλοξενήσει στο ισόγειό του το Μουσείο

Η δομή του Μουσείου

Ο τρόπος κατασκευής του Μουσείου θα αναδείξει τους εκατοντάδες νεκρούς στον αγώνα τόσο του Νεστορίου όσο και των γύρω χωριών που θα κοσμούν την πρόσοψη του κτιρίου, τη δράση του Κόμματος στην Κατοχή και την Αντίσταση του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ - ΕΠΟΝ και του ΔΣΕ.

Η περιήγηση, μέσα από ένα πλήθος ντοκουμέντων από το Αρχείο του ΚΚΕ, θα ξεκινάει με το γράμμα - κάλεσμα για αντίσταση του **Νίκου Ζαχαριάδη**, ΓΓ της ΚΕ του ΚΚΕ, θα προβάλλει συνολικά την δράση του ΚΚΕ για την οργάνωση της Αντίστασης, ειδικότερα τον αγώνα στην ευρύτερη περιοχή της Καστοριάς, και την ειδική προσφορά των κατοίκων του Νεστορίου, θα συνεχίζει με την περίοδο της Απελευθέρωσης και της τρομοκρατίας κατά των λαϊκών αγωνιστών, τη συγκρότηση του νέου αντάρτικου, του ΔΣΕ, τις μάχες και θα κλείνει με την περίοδο της πολιτικής

Στη μία επιφάνεια του Μουσείου (πλάτους 7 μ. και ύψους 3 μ.) ο επισκέπτης θα μπορεί να δει μια πανοραμική φωτογραφία των κορφών του Γράμμου, όπου πάνω της θα απεικονίζεται μέσω αρχειακού υλικού η μεγάλη μάχη του Γράμμου το 1948

προσφυγιάς.

Σε μία επιφάνεια πλάτους 7 μέτρων και ύψους 3 μέτρων θα εμφανίζονται πανοραμικά οι ψηλές κορφές του Γράμμου και παράλληλα θα ξετυλίγονται μέσα από ειδικές κατασκευές στιγμιότυπα από κορυφαίες στιγμές της μεγάλης μάχης στον Γράμμο το καλοκαίρι του 1948. Γύρω από ένα γραφείο θα παρουσιάζεται συμβολικά η μεγάλη πολιτική - ιδεολογική δουλειά που γινόταν μέσα στις γραμμές του Λαϊκού Στρατού. Θα υπάρχουν άλλοι χάρτες με απεικόνιση των δυνάμεων στις διάφορες φάσεις του αγώνα, τις οχυρώσεις και τις διαδρομές στο βουνό, ο Ορκος του μαχητή του ΔΣΕ. Ταυτόχρονα, θα γίνεται σύντομη παρουσίαση του δικτύου μνημείων - μουσείων στην ευρύτερη περιοχή και των εκδηλώσεων που έχουν πραγματοποιηθεί, θα υπάρχουν κειμήλια και ντοκουμέντα και ένα ξεχωριστό έκθεμα - έκπληξη, αποτύπωμα της ηρωικής εποχής, δείγμα των δεσμών του αντάρτικου με τους κατοίκους της περιοχής.

Η προσπάθεια από τους κομμουνιστές της περιοχής για τη συγκέντρωση στοιχείων, ντοκουμέντων, κειμηλίων συνεχίζεται και τα εκθέματα εμπλουτίζονται.

Ο **Κώστας Σταμπολίδης**, στέλεχος του Κόμματος, που για πολλά χρόνια μετέχει στην ομάδα η οποία συμβάλλει στην προσπάθεια ανάδειξης της ένδοξης Ιστορίας της περιοχής, μας λέει: «Από το 1996, στα 50χρονα του ΔΣΕ ξεκινήσαμε με μια πλακέτα πάνω από τη Λυκόραχη και ακολούθησαν πολλές εκδηλώσεις και πρωτοβουλίες για να αναδειχτεί ο ιστορικός χαρακτήρας της περιοχής, που αγκαλιάστηκαν από τον τοπικό πληθυσμό, τους φορείς του και γίνονταν διαβήματα στις τοπικές αρχές για να προχωρήσει αυτή η υπόθεση. Παρά την αρχική αδιαφορία των αρχών, ως ΚΚΕ προχωρήσαμε, κάναμε το μνημείο στον λάκκο της Φλώρινας και ακολούθησαν άλλα. Συνεχίσαμε τις εξορμήσεις στα βουνά, τη συλλογή τεκμηρίων, τη συνεργασία με τον τοπικό πληθυσμό. Στην κατασκευή των μουσείων πρόσφεραν εθελοντικά μέλη, φίλοι του Κόμματος, αλλά και άλλοι εργαζόμενοι που στηρίζουν την όλη πρωτοβουλία. Με το Νεστόριο ολοκληρώνουμε ένα δίκτυο μουσείων - μνημείων που καλύπτει γεωγραφικά όλη την περιοχή του Γράμμου και του Βίτσι και κανείς μπορεί να ξεκινήσει από τη Φλώρινα και να φτάσει έως την Κόνιτσα, να γνωρίσει όλους αυτούς τους τόπους και μια υπέροχη φύση. Πολύτιμα εργαλεία είναι οι **δύο Ιστορικοί - Ταξιδιωτικοί οδηγοί** που έχει εκδώσει η **"Σύγχρονη Εποχή": "Γράμμος, Βίτσι: Στα βήματα του ΔΣΕ"**».

Για την κατασκευή του Μουσείου έχει συγκροτηθεί ομάδα συντρόφων και φίλων που προχωράει τις εργασίες.

Η Δέσποινα

Τσιρώνη, αρχιτέκτων μηχανικός, που έχει επιμεληθεί τα σχέδια

Φωτορεαλιστική κάτοψη της αίθουσας του Μουσείου - μνημείου στο Νεστόριο Καστοριάς

του Μουσείου του Νεστορίου, μας είπε χαρακτηριστικά: «Η βασική ιδέα της αρχιτεκτονικής πρότασης ακολουθεί τη λογική κατασκευής νέου κελύφους μέσα σε υπάρχον κέλυφος, πράγμα που δίνει μια νέα αρχιτεκτονική διάταξη, εξυπηρετώντας τη νέα χρήση. Πρόκειται για μουσείο - μνημείο, καθώς σε ειδικές πλάκες στην πρόσοψη θα αναγράφονται τα ονόματα των πεσόντων κομμουνιστών και άλλων αγωνιστών της περιόδου ΕΑΜ - ΕΛΑΣ και ΔΣΕ, από την περιοχή του Νεστορίου και τα γύρω χωριά. Το περιεχόμενο του Μουσείου προβάλλεται κυρίως με εποπτικό υλικό, αλλά και με αντικείμενα και άλλα εκθέματα. Στόχος του Μουσείου είναι να αναδείξει την προσφορά του λαού της περιοχής και να δώσει έναυσμα για βαθύτερη γνώση».

Μια παράδοση με μέλλον

Στην περιοχή δημιουργείται πλέον μια παράδοση, οι χώροι μνήμης για τη δράση του ΔΣΕ, που έχουν δημιουργηθεί με πρωτοβουλία της ΚΕ του ΚΚΕ και των Οργανώσεών του στην περιοχή, να αποτελούν τόπους για διάφορες δραστηριότητες (εκδηλώσεις, ιστορικούς περιπάτους, ξεναγήσεις, κατασκηνώσεις).

Συνοπτικά αναφέρουμε ότι τα άλλα Μουσεία είναι αυτό στη **Θεοτόκο** που ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 2018, όπου εκτίθενται φωτογραφίες στις οποίες απεικονίζονται πλευρές της δράσης του ΔΣΕ, των δραστηριοτήτων και της ζωής των μαχητών. Στις προθήκες του Μουσείου εκτίθεται υλικό που συλλέχτηκε από τη γύρω περιοχή. Επίσης είναι τοποθετημένος ένας επιτελικός χάρτης του Γενικού Αρχηγείου του ΔΣΕ, στον οποίο εμφανίζονται όλες οι οχυρές θέσεις του ΔΣΕ στην περιοχή. Στον περίβολο του Μουσείου έχει κατασκευαστεί το Μνημείο, που περιβάλλεται περιμετρικά από διαδρόμους και τοιχία με αναρτημένες πλάκες με τα ονόματα των νεκρών μαχητών/-τριών του ΔΣΕ από τα χωριά του κεντρικού και δυτικού Γράμμου και του Σμόλικα.

Τον Νοέμβριο του 2019 εγκαινιάστηκε το Μουσείο στην **Καλλιθέα Πρεσπών**, αφιερωμένο στη δράση των ΕΑΜ - ΕΛΑΣ - ΔΣΕ στην περιοχή Βίτσι - Πρεσπών. Το Μουσείο λειτουργεί στο χώρο του παλιού δημοτικού σχολείου, που παραχωρήθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του δήμου Πρεσπών, την οποία στήριξαν ενεργά το Τοπικό Συμβούλιο και οι κάτοικοι του χωριού.

Στην περίοδο δράσης του ΔΣΕ κοντά στο χωριό Καλλιθέα υπήρχαν εργαστήρια ιματισμού, δίπλα στο χωριό Καρυές οι αποθήκες. Στον Λευκώνα ήταν τα έμπεδα. Στο Πλατύ και τον Λαιμό αναπτυσσόταν η **Σχολή Αξιωματικών Γενικού Αρχηγείου**, στον Αγ. Γερμανό η τροφοδοσία, πιο πέρα στην Οξιά και τη Μικρολίμνη ήταν τα εργαστήρια και η **Σχολή Πυροβολικού**. Τα υπόλοιπα χωριά όπως το Ανταρτικό, η Σφήκα, η Κρυσταλλοπηγή, η Δασερή, το Αγκαθωτό, η Πύλη, ο Πυξός, αλλά και τα χωριά των Κορεστέων είχαν τη συμβολή τους στην τροφοδοσία, ενώ στο **Βροντερό** ήταν το **μεγάλο νοσοκομείο** σε σύνδεση με τα νοσοκομεία στο Περβάλ και το Τίρνοβο.

Επίσης, στην περιοχή έχουν ανεγερθεί μνημεία σε ιστορικές τοποθεσίες και συγκεκριμένα: Το κεντρικό μνημείο για τον ΔΣΕ στη **νέα Λυκόραχη (Κεφαλοχώρι)**, το **μεγάλο μνημείο για τη μάχη της Φλώρινας** στον «**λάκκο**» της **Φλώρινας**. Επίσης στον Γράμμο, στη **θέση Βέρτενικ**, απέναντι από το Νοσοκομείο του ΔΣΕ, έχει στηθεί μνημείο προς τιμήν του αγωνιστή κομμουνιστή και ξεχωριστού επιστήμονα **Πέτρου Κόκκαλη**. Στο χωριό **Βροντερό** έχει στηθεί άλλη προτομή του Πέτρου Κόκκαλη, ενώ στο χωριό Πύλη στη διαδρομή προς το Βροντερό υπάρχει η **Σπηλιά του Ν. Ζαχαριάδη**, τότε Γραμματέα της ΚΕ του ΚΚΕ, όπου τιμητική πλακέτα τοποθέτησε το ΚΣ της ΚΝΕ, στο πλαίσιο του 17ου Αντιιμπεριαλιστικού Διημέρου το 2008. Στο χωριό **Βατοχώρι** υπάρχει η **προτομή του Καπετάν Σκοτίδα** (Νίκου Θεοχαρόπουλου), καπετάνιου του ΕΛΑΣ και του ΔΣΕ, διοικητή του Αρχηγείου Δυτικής Μακεδονίας. Στο χωριό **Κώττας** βρίσκεται ο **ομαδικός τάφος** όπου βρίσκονται θαμμένοι μαχητές του ΔΣΕ που σκοτώθηκαν στα γύρω υψώματα στις 14/8/1949.

Στον **Πυξό** βρίσκεται το μνημείο που ανεγέρθηκε για τις μαχήτριες του ΔΣΕ. Εκεί είχε γίνει η Α' Συνδιάσκεψη της Πανελλαδικής Δημοκρατικής Ενωσης Γυναικών.

Στο ηρωικό **ύψωμα «Χάρος»**, πάνω από την παλιά Κοτύλη, είναι το μνημείο των τεσσάρων σταυραετών του ΔΣΕ (**Χαράλαμπου Ηλιάδη, Θάνου Θεοδωρίδη, Γιάννη Θεοδώρου, Νίκου Χατζηβασιλείου**), που τον Ιούλη του 1947 κρατούσαν το ύψωμα και όταν τους τέλειωσαν τα βόλια, προκειμένου να μην πέσουν στα χέρια των μοναρχοφασιστών, ρίχτηκαν στον γκρεμό.

Πρόσφατα στην ανατολική πλευρά του υψώματος Σκάλα, στο **Λιανοτόπι**, εντοπίστηκαν και οι **10 μεγάλοι θάλαμοι του κεντρικού νοσοκομείου του ΔΣΕ** στον Γράμμο, τοποθετήθηκαν αναμνηστική πλάκα και ειδική σήμανση που οδηγεί τον επισκέπτη στους χώρους του νοσοκομείου.

Ακόμα, μνημεία υπάρχουν στην κορυφή της **Αλεβίτσας**, σημείο απ' το οποίο κανείς μπορεί να δει τον χώρο όπου έγινε ο μεγαλειώδης ελιγμός προς το Βίτσι, και στο **Μάλι Μάδι**, όπου έγινε η μάχη στις 13 Σεπτέμβριο του 1948 με νίκη του ΔΣΕ. Πλακέτα έχει τοποθετηθεί και στην κορφή **Γκόλιο**, στη μνήμη του Νίκου Μπελογιάννη που είχε τραυματιστεί εκεί.